

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΒΥΦΦ397	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5ο και πάνω
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Επιστολογραφικά δίκτυα της παλαιολόγιας περιόδου		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις και παρουσιάσεις		3	10
Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο 4.			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>Υποβάθρου, Γενικών Γνώσεων, Επιστημονικής Περιοχής, Ανάπτυξης Δεξιοτήτων</i>	ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ, ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΒΥΦΦ 100, το ΑΕΦΦ 015, και το ΒΥΦΦ 101 ή το ΒΥΦΦ 102		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΑ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://elearn.uoc.gr https://sso.uoc.gr		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.

Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α

- Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης
- Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης

και Παράρτημα Β

- Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων

Στο παρόν σεμινάριο θα εστιάσουμε στην πλούσια επιστολογραφική παραγωγή της Παλαιολόγιας περιόδου, μέσα από τις δεκάδες σωζόμενες συλλογές επιστολών, στοχεύοντας καταρχήν στην γνωριμία με το εν λόγω είδος και την ακμή που γνώρισε ιδιαίτερα κατά τον 13ο και τον 14ο αιώνα. Οι συμμετέχοντες/χουσες στο σεμινάριο θα εξοικειωθούν με τα βασικά γνωρίσματα και τη θεωρία αυτού του ιδιαίτερα δημοφιλούς στο Βυζάντιο λογοτεχνικού είδους, θα μελετήσουν τις πιο σημαντικές συλλογές γραμμάτων κατά την ύστερη βυζαντινή περίοδο, αλλά κυρίως θα κληθούν να ερμηνεύσουν τη λογοτεχνική και την πραγματική επικοινωνία ανάμεσα στους επιστολογράφους, όπως φανερώνεται μέσα από τις επιστολές που αντάλασσαν και τα δίκτυα που είχαν αναπτυχθεί ανάμεσά τους.

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα;

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών

Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις

Λήψη αποφάσεων

Αυτόνομη εργασία

Ομαδική εργασία

Εργασία σε διεθνές περιβάλλον

Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον

Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

Σχεδιασμός και διαχείριση έργων

Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα

Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον

Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας

και ευαισθησίας σε θέματα φύλου

Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών

- Αυτόνομη εργασία

- Ομαδική εργασία

- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Οι άξονες του μαθήματος θα εστιάσουν στα βασικά γνωρίσματα της επιστολογραφίας και τις συγκεκριμένες ομάδες επιστολογράφων κατά την εν λόγω περίοδο, ως εξής:

1. Εισαγωγική συζήτηση: η ιστορία και η θεωρία του επιστολογραφικού είδους.
2. Οι επιστολογράφοι πρότυπα κατά τη βυζαντινή περίοδο και οι τάσεις στη βυζαντινή επιστολογραφία.
3. Η επιστολογραφία της παλαιολόγειας περιόδου. Σημαντικότεροι εκπρόσωποι και οι συλλογές τους. Οι ελάχιστονες συλλογές.
4. Τα σημαντικότερα δίκτυα και οι εκπαιδευτικοί/λογοτεχνικοί κύκλοι όπου ανταλλάσσονταν επιστολές.
5. Τα βασικά θέματα συζήτησης και οι θεματικές των συλλογών της περιόδου.
6. Ο Νικηφόρος Βλεμμύδης, ο πατριάρχης Γρηγόριος ο Κύπριος, ο Μάξιμος Πλανούδης, ο πατριάρχης Αθανάσιος Α΄, ο Μανουήλ Μοσχόπουλος.
7. Ο Κωνσταντίνος Ακροπολίτης, ο Νικηφόρος Χούμνος, ο Θεόδωρος Μετοχίτης, ο Μιχαήλ Γαβράς, ο Νικηφόρος Γρηγοράς.
8. Ο Θεόκλητος Φιλαδελφείας, η Ειρήνη Ευλογία Χούμναινα, ο Γρηγόριος Ακίνδυνος.
9. Ο Θεόδωρος Υρτακηνός, ο Γεώργιος Λακαπηνός, ο Ματθαίος Εφέσου, ο Ιωάννης Χορτασμένος.
10. Ο Δημήτριος Κυδώνης, ο Ιωσήφ Βρυέννιος, ο Μανουήλ Β΄ Παλαιολόγος, ο Μανουήλ Καλέκας, ο Μιχαήλ Αποστόλης.
11. Συμπεράσματα για τα δίκτυα και την επικοινωνία μέσω επιστολών κατά την παλαιολόγεια περίοδο.

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.	Στην τάξη	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές	- Διδακτικό Υλικό (αρχεία, διαφάνειες, παρουσιάσεις, μελέτες) και επικοινωνία μέσω της πλατφόρμας classweb - Επικοινωνία μέσω email	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ. Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης ώστε ο συνολικός φόρτος εργασίας σε επίπεδο εξαμήνου να αντιστοιχεί στα standards του ECTS	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις, μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	39
	Αυτοτελής μελέτη και προετοιμασία για τις παρουσιάσεις	105
	Συγγραφή τελικής εργασίας	106
	Σύνολο Μαθήματος (25 ώρες φόρτου εργασίας ανά πιστωτική μονάδα)	250
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.	Οι φοιτητές θα αξιολογούνται μέσα από τη συμμετοχή-παρουσία τους στις εβδομαδιαίες συναντήσεις κατά τη διάρκεια του εξαμήνου. Επίσης θα συνεισφέρουν στη ανάπτυξη του γενικού θέματος, μέσα από την δημόσια παρουσίαση ενώπιον των συμφοιτητών τους, με την ειδικότερη πτυχή που θα έχουν οι ίδιοι αναλάβει, ενώ έτσι θα ελέγχεται και η πορεία της δουλειάς τους. Εβδομαδιαίες συναντήσεις, επιπλέον του τριώρου, θα συνεισφέρουν στην ξεχωριστή αντιμετώπιση του κάθε ειδικού θέματος, ενώ ταυτόχρονα θα διευκρινίζουν απορίες γενικού ή ειδικού χαρακτήρα επί του θέματος, που δεν αφορούν το σύνολο των συμμετεχόντων. Τέλος μετά την ολοκλήρωση των μαθημάτων καθοριστική στην τελική βαθμολόγησή τους θα είναι η γραπτή εργασία που θα παραδώσουν μέχρι δύο εβδομάδες μετά την ολοκλήρωση της αντίστοιχης εξεταστικής περιόδου.	

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ (ενδεικτική) ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Εισαγωγικές μελέτες:

- H. Hunger, *Βυζαντινή Λογοτεχνία. Η λόγια κοσμική γραμματεία τῶν Βυζαντινῶν*, τ. Α', Αθήνα 1991, 301-357 (το κεφάλαιο 'Επιστολογραφία')
- Elizabeth M. Jeffreys-Al. Kazhdan, το λήμμα 'Epistolography', στο A. P. Kazhdan (έκδ.), *The Oxford Dictionary of Byzantium*, New York-Oxford 1991, τ. 1, 718-720
- Margaret Mullett, το άρθρο 'Epistolography', στο Elizabeth Jeffreys, J. Haldon και R. Cormack (έκδ.), *The Oxford Handbook of Byzantine Studies*, Οξφόρδη-Νέα Υόρκη 2008, 882-93
- Eustratios N. Papaioannou, το άρθρο 'Letter-writing', στο P. Stephenson (επιμ.), *The Byzantine World*, London 2010, 188-199
- N. B. Τωμαδάκης, *Βυζαντινή Επιστολογραφία*, Αθήνα ³1969

- Al. Riehle (επιμ.), *A Companion to Byzantine Epistolography*, Leiden-Boston 2020
- Al. Riehle, *Epistolography, Social Exchange and Intellectual Discourse (1261-1453)*, στο Sofia Kotzabassi (επιμ.), *A Companion to the Intellectual Life of the Palaeologan Period*, Leiden 2022, 211-251

Συλλογές επιστολών (επιλογή):

- Angela Constantinides (έκδ.), *Hero, A Woman's Quest for Spiritual Guidance: the correspondence of Princess Irene Eulogia Choumnaina Palaiologina*, Brookline, Mass. 1986
- Angela Constantinides Hero (έκδ.), *The Life and Letters of Theoleptos of Philadelphia*, Brookline, Mass. 1994
- G. T. Dennis (έκδ.), *The Letters of Manuel II Palaeologus*, Washington D.C. 1977
- A. Karpozilos (έκδ.), *The Letters of Theodoros Hyrtakenos. Greek Text, Translation, and Commentary*, Athens, 2017.
- P. L. Leone (έκδ.), *Maximi Monachi Planudis Epistulae*, Amsterdam 2001
- R. J. Loenertz (έκδ.), *Demetrius Cydones (Kydones), Correspondence*, τ. 1-2, Citta del Vaticano 1956-60
- D. Reinsch (έκδ.), *Die Briefe des Matthaïos von Ephesos im Codex Vindobonensis theol gr. 174*, Βερολίνο 1974
- Al. Riehle (έκδ.), *Die Briefsammlungen des Nikephoros Chumnos. Einleitung, Edition, Übersetzung*, Berlin-Boston 2023
- A.-M. Talbot (έκδ.), *The Correspondence of Athanasius I, Patriarch of Constantinople. Letters to the emperor Andronicus II, members of the imperial family, and officials*, Washington D.C. 1975